

N:o 7, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga Proposition om inlösen af vissa Kronan tillhöriga lägenheter i Falun för inrättande derstädes af en lägre bergsskola;

N:o 8, angående beräkningen af Statsverkets inkomster;

N:o 9, i anledning af väckt motion om nedsättning i den vid sednaste riksdag för Andra Kammarens ledamöter bestämda resekostnadsersättning; samt

Lag-Utskottets Utlåtande N:o 3, i anledning af verkställd granskning af Riksdagens Justitie-ombudsmans embetsförvaltning.

§ 13.

Justerades protokollsutdrag rörande de i §§ 3, 4, 5, 6 och 8 af detta protokoll omnämnda beslut.

Kammarens ledamöter åtskiljdes kl. 12 $\frac{1}{4}$ e. m.

In fidem
H. Husberg.

Lördagen den 15 Februari.

Kl. 1 e. m.

§ 1.

Protokollet för den 8 äfvensom protokollsutdrag, N:is 117 och 118, för den 12 uti innevarande månad upplästes och godkändes.

§ 2.

Vid nu ånyo skedd föredragning af Stats-Utskottets Utlåtande N:o 4, i anledning af väckt motion om förändring i betalningsvilkoren för de till Wessman—Barkens jernvägsbolag från Riksgälds-kontoret utgifna lån, begärdes ordet af följande ledamöter, som yttrade:

Herr Åman: Med anledning af Stats-Utskottets förevarande Utlåtande anhåller jag vördsamt att få lemna några upplysningar.

Byggandet af ifrågavarande jernväg, hvilken sammanbinder tvänne sjöar, Wessman och Barken, inom Vesterbergslagen eller sydvestra delen af Dalarne blef, i anseende till oförutsedda hinder af berg och så kallad väsjord, betydligt kostsammare än hvad af vederbörande beräknats.

Sedan jernvägens öppnande för trafik har dess bolag å statslånen afbetalt å kapitalet 82,967 R:dr 63 öre, men deremot under samma tid af jernvägen dragit inkomst till belopp af endast 20,483 R:dr 96 öre, sedan räntor blifvit betalade.

För att bestrida ofvanberörda utgift har, efter bolagets bildande, å bolagsmännen måst tid efter annan uttaxeras tillhoppa 53,274 R:dr 29 öre. Härmed troddes *all* uttaxering och skuldsättning för framtiden vara förekommen. Under året 1866 lemnade också jernvägen en behållning, som i det närmaste motsvarade räntor och amortering, men år 1867 uppstod, af de orsaker, som jag uti motionen omnämmt, en brist af 8,769 R:dr 38 öre. För anskaffande af detta belopp har bolagets direktion måst upptaga lån, men för att undvika ytterligare skuldsättning för innevarande års utbetalningar, hvilken skuldsättning dessutom torde förbjuda sig sjelf, har genom ifrågavarande motion *anstånd*, endast *anstånd*, begärts med de föreskrifna amorteringarne, under det att bolaget, fortfarande såsom förut, skall till fullo inbetala alla räntor å lånen.

Sistlidet år tillstyrkte Stats-Utskottet och beviljade Riksdagen räntefrihet för det till utdikring af sjöarne Tjurken, Näfvelsjön m. fl. vattendrag inom Jönköpings län beviljade lån. Således icke allenast *anstånd* med, utan *befrielse* från all räntebetalningsskyldighet, ehuru sådan blifvit stadgad. Att det då förefanns större skäl att bevilja denna *räntefrihet*, än som nu äro för handen att medgifva Wessman—Barkens jernvägsbolag det begärda uppskofvet med amorteringen, torde svårligen kunna bevisas. Det är derföre med stor ledsnad jag nu förnimmer, att Utskottet afslagit min framställning. Emellertid har jag erfarit att, sedan detta afslag meddelades, Utskottet tillstyrkt 3 års *anstånd* med kapitalafbetalning å det, "bolaget för sjön Wesans torrläggning" beviljade lån.

Vesterbergslagen, som är en af rikets större bergslagsorter och inom hvars område de betydligaste malmfält finnas, har hittills icke af Staten bisprungits i något annat afseende än med det lån, som beviljats för anläggning af ifrågavarande jernväg (endast 1½ mil lång), hvilken, genom att sammanbinda ofvannämnda tvänne sjöar, i någon mån lättar de svåra kommunikationer, som i orten tynga och försvåra tillgodogörandet och utförseln af ortens stora rikedomar af malm och bergsprodukter. Denna bergslag är det, som nu anhåller om en eftergift — dock egentligen af tid — en eftergift, som för Staten måste vara en högst obetydlig uppoffring.

Ingen kan lifligare än jag önska, att den tryckta ställning, hvori bolaget befinner sig vore "af tillfällig beskaffenhet", såsom Utskottet säger. Men gäller detta om bolaget, så torde det gälla äfven angående de allmänna ekonomiska förhållandena såväl inom hela vårt land som utom. Att så är vågar jag dock icke tro, huru gerna jag än ville. Att det "synes" så vara, såsom Utskottet förklarar, kan jag åtminstone icke medgifva. Men ställningen må vara tillfällig eller icke — och äfven om en bättre inom kort börjar inträda — så skall det likväl icke kunna förnekas, att verkningarne af den närvarande ofördelaktiga ännu fortfarande skall låta sig kännas samt sträcka sig ut öfver större delen af dessa år; och då så är, kan man väl näppeligen hoppas, att bolaget skall, åtminstone under detta års lopp, blifva försatt i den lyckliga belägenhet, att

detsamma skall förmå icke allenast gälda bristen och skulderna, som år 1867 förvällade, utan äfven fullgöra allt hvad den närvarande tiden kräver. Mig synes ett sådant antagande orimligt.

Då det alltså är en afgjord sak, att bolagets inkomster år 1867 varit och år 1868 blifva otillräckliga, så måste tvärt emot hvad Utskottet förklarar "denna omständighet", eller rättare båda dessa omständigheter, hvilka jag ock i motionen omnämmt, just "böra föranleda" till anstånd med amorteringen, såsom jag i motionen begärt; ty hvilka omständigheter, om icke just otillräckliga inkomster, skola väl kunna "föranleda" detta anstånd?

Jag yrkar således bifall till motionen.

Herr Jan Anderson: Jag vill visserligen icke, att ändringar skola göras i de vilkor, hvarunder Staten åt enskilda personer eller bolag beviljat lån, men med kännedom om den brydsamma belägenhet, i hvilken detta bolag för närvarande befinner sig, tror jag, att särskilda skäl förefinnas, på grund af hvilka någon lindring i afseende å den bestämda amorteringen af de åt bolaget beviljade statslån böra göras. Skulle man nu tvinga bolaget att fullgöra sina ifrågavarande förbindelser, håller jag icke otroligt, att bolaget derigenom skulle råka i obestånd. Vid så bevekande omständigheter torde fullt giltiga skäl till eftergift förefinnas för Riksdagen; och för min del yrkar jag obetingadt bifall till motionen.

Herr Hörnfeldt: Det hufvudsakligaste skälet, motionären åberopat, ligger i det påståendet, hvilket äfven är sannt, att trafiken å ifrågavarande bansträckning under året 1867 icke inbragt påräknade inkomster, eller, med andra ord, sådana inkomster, att bolaget blifvit satt i tillfälle honorera de förbindelser, bolaget iklädt sig genom de lån, som dels vid 1853—1854 och dels vid 1856—1858 årens riksdagar detsamma beviljats. Härvid måste man dock taga i betraktande den viktiga omständigheten, att, enligt motionärens egen utsago, bolaget icke häftar i någon annan skuld än i den, det ådragit sig genom ifrågavarande lån; ty deraf blir en nödvändig följd, att bolagets ekonomiska ställning icke kan vara så brydsam, att derföre bör göras någon eftergift från Statens eller Riksdagens sida.

Motionären har sagt, att Stats-Utskottet gått inkonsequent till väga, då Utskottet vid sistlidne Riksdag förordat förlängd räntefrihet för det till utdikning af sjön Tjurken m. fl. vattendrag inom Jönköpings län beviljade lån; men här förefinnes dock, enligt mitt förmenande, en väsendtlig skilnad; jag vill nemligen påminna mig, att de hemmansegare, som voro intressenter i detta bolag, nästan uteslutande bestodo af fattige "småbönder", hvilka icke egde några tillgångar, och att hufvudsakligaste skälet till deras ruin också låg i detta företag.

Om man skulle fortgå på denna bana, om Staten, t. ex. på grund af att ett bolag icke haft påräknad inkomst af sitt företag, skulle bevilja detsamma nedsättning i de vilkor, hvarunder bolaget förut af Staten erhållet lån, skulle den säkerligen mer än en gång komma att få bittert ångra en sådan eftergift — något, hvartill jag åtminstone icke vill med min röst bidraga, hvarföre jag ock yrkar bifall till Utskottets Utlåtande.

Herr

Herr Nils Andersson från Wermlands län: Jag för min del anser, att motionärens framställning verkligen grundar sig på billighet. Här är icke fråga om annan eftergift än anstånd med likviden. Såvidt jag kunnat fatta motionären, erbjuder bolaget sig att fortfarande betala ränta å lånen och begär endast för de närmast följande åren anstånd i afseende å kapitalafbetalningen. Jag instämmer i det anförande, Herr Jan Andersson afgifvit, och biträder motionärens förslag.

Herr Carl Ifvarsson: Om jag icke missminner mig, väckte motionären vid sistlidne riksdag en motion, med yrkande att de löftesmän, som iklädt sig borgensansvar för de åt Wessman - Barkens jernvägsbolag beviljade statslån, skulle återfå sina ifrågavarande förbindelser. Af detta förslag tyckes ju framgå, att bolagets ställning skulle vara så utmärkt briljant, att man icke kunde befara några vådor af en sådan eftergift. Man har deraf skäl att antaga, det bolagets ekonomiska ställning skulle vara den bästa af jernvägsbolagens i riket. Skulle bolaget nu emellertid, genom särskilda omständigheter, under år 1867 icke haft samma framgång i sitt företag som förut, torde väl detta vara en tillfällighet, som ingalunda utgör skäl för någon eftergift.

Beviljades åt detta bolag eftergift i betalningsvilkoren, skulle många andra bolag sedermera framkomma med dylika anspråk, för hvilka utan tvifvel kunde anföras mera giltiga skäl än de af motionären anförda.

Jag yrkar således på bifall till det af Stats-Utskottet afgifna Ut-låtandet.

Med Herr Ifvarsson instämde Herr *Vougt*.

Herr Harald Ericsson: Jag tror, att en af de föregående talarne misstagit sig, då han af den vid sistlidne års riksdag angående detta bolag väckta motion kommit till det slut, att bolagets affärer skulle vara så briljanta. Jag anser deremot, att anledningen till denna motion just varit den, att bolagets affärer icke voro de bästa. Såsom skäl för motionen antördes då den långa tid, hvarunder bolaget uppehållit trafiken å den ifrågavarande bausträckningen, att anläggningen af denna jernväg varit ofantligt dyr, då bolaget, såsom det första i sin väg inom landet, fått betala en dryg lärospån. Stora afbetalningar hade det ock redan fullgjort å sina lån, och af dessa skäl voro det icke obilligt, att de, som kavera för bolagets statslån, befriades från dessa sina löftesförbindelser. Det är, mina Herrar, icke en ringa sak att under en tid af 30 till 40 år stå såsom underborgnen för ett aktiebolag.

Det är dessutom icke så gifvet, att Staten genom den ifrågasatta eftergiften skulle lida *någon* förlust — och i alla händelser blefve denna förlust ringa.

Här är icke fråga om att skipa den största rättvisa utan den största billighet för att hjälpa och icke störta det ifrågavarande bolaget; och det är på denna grund som jag måste bekämpa de motsatta åsigter, som i ännu yttrats

Af denna frågas utgång beror icke blott sjelfva bolagets väl utan äfven det invid jernvägen belägna Smedjebackens valsverk — det första

som i vårt land åtagit sig tillverkningen af jernvägsrails. Nu är Svenska Riksdagen i tillfälle med handling och icke endast med ord visa, att den verkligen önskar en utveckling af Sveriges jernhandtering. Om man anser någon nytta för landet ligga i en inhemsk fabrikation af jernvägsmateriel, tror jag att man nu kan bereda en sådan genom en eftergift uti ifrågasvarande hänseende, enär delegarne i jernvägen och valsverket till största delen utgöras af samma personer.

Jag skulle kunna hafva mycket att i detta ämne vidare anföra, men afstår derifrån, i det jag yrkar afslag å Utskottets Utlåtande och bifall till motionen.

Herr von Troil: Denna fråga, ehuru i sig sjelf temligen obetydlig, är dock, i min tanke, såsom principfråga af synnerlig vikt.

Så länge jag minnes tillbaka — och jag har under ganska många riksdagar varit ledamot af Stats-Utskottet — har detta Utskott såsom grundsats antagit, att de vilkor, som blifvit med Staten af enskilde personer eller korporationer ingångna, borde orubbligen hållas.

Det hade ock i sanning varit ett vådligt prejudikat, om Utskottet nu tillstyrkt denna motion. Af tvänne föregående talare, Herrar Hörnfeldt och Carl Ifvarsson, har redan blifvit påpekadt, hvilken bana skulle för oss öppnas, om en framställning, sådan som den förevarande, bifölles. Jag är derföre ense med Utskottet i det slut, hvartill det kommit, men jag skulle hafva önskat, att den motivering, Utskottet framlagt, varit sådan, att deruti antydts, det man icke får rubba den i detta fall antagna princip. Utskottet har sagt, att den förlägenhet, hvori bolaget befinner sig, är tillfällig och således "icke torde böra föranleda till någon eftergift af de vid lånets beviljande fastställda och i förhållande till den nu allmänt gällande räntefoten särdeles billiga betalningsvilkoren"; men jag tror, att Utskottet derigenom lemnat vägen öppen för motionären att vid nästa riksdag ånyo framkomma med motion i ämnet.

Hade Utskottet strängare hållit på den viktiga regeln, att de beslut, som blifvit af Riksdagen fattade, icke få förändras utan de mest ömmande och giltiga omständigheter, så tror jag ej, att man skulle ånyo kunnat framdraga frågan. På de skäl, jag nu anført, yrkar jag bifall till Utskottets Betänkande, ehuru väl jag icke obetingadt kan gilla den motiveering, som för detsamma ligger till grund.

Herr Hierta: Såväl genom Utskottets Utlåtande som af flere föregående talare är denna sak nu så utredd, att icke något tvifvel kan uppstå i afseende på den utgång, som bör komma densamma till del här inom Kammarken. Det gäller nemligen att här stadga en princip, då denna är den första af flera motioner med likartad tendens, som vid denna riksdag blifvit väckta, och jag ber derföre att ännu ytterligare få lägga vikt derpå, att de förpligtelser, som blifvit med Staten af enskilde ingångna, icke böra få rubbas.

Beträffande hvad nu en talare på andra sidan åberopat, synes det stå illa till, om icke den jernhandtering, som profiterat af den ifrågasvarande jernvägsanläggningen och för hvars skull samme talare önskat framgång åt motionen, skulle kunna bidra till den obetydliga upppoffring, som er-

fordras för fullgörandet af bolagets förbindelser. Om icke annan utväg i förevarande fall förefinnes, borde man verkligen icke tveka att för en sådan sak taga sin tillflykt till en subskription. Jag yrkar bifall till Stats-Utskottets Utlåtande.

Herr Carl Ifvarsson: Då en talare påstått, att jag skulle misstagit mig i afseende å motiveringen af den motion, som i detta ämne vid sistlidne riksdag väcktes, får jag förklara, att jag uppfattat denna motivering efter motionens ordalydelse. Skulle till grund för ifrågavarande motion legat något annat motiv, så har motionären åtminstone icke framlagt det i öppen dag, och om han äfven gjort detta, tror jag ej, att han på grund deraf kommit till åsyftadt resultat. Hade han öppet gifvit tillkänna, att han önskade, det löftesmännen skulle återfå sina förbindelser, på grund af att de väntade sig förlust af sitt företag, skulle han säkerligen icke dermed vunnit sitt ändamål. Då man nu emellertid ser, att hemliga motiver kunna för väckta motioner förefinnas, är detta en anledning att vara ytterst varsam, ja till och med misstänksam, vid granskningen af de motiver, som framläggas, då motioner väckas.

Öfverläggningen var slutad. Herr Talmannen framställde proposition på bifall till Utskottets förslag. Denna proposition förklarade Herr Talmannen besvarad med öfvervägande ja, men då Herr Åman begärde votering, blef nu uppsatt, justerad och anslagen en så lydande voteringsproposition:

Den, som bifaller hvad Stats-Utskottet föreslagit i dess Utlåtande N:o 4,
röstas ja;

Den, det ej vill,
röstas nej;

Vinner nej, har Kammararen, med afslag å Utskottets Utlåtande, bifallit det af Herr F. V. Åman, i motion N:o 150, framställda förslag om sådan lindring i betalningsvilkoren för de åt Wessman-Barkens jernvägsbolag från Riksgälds-kontoret utgifna lån, att under det bolaget i stadgad ordning inbetalar alla räntor, bolaget deremot för åren 1868, 1869 och 1870 erhåller uppskof med de under dessa år förfallande amorteringsbelopp.

Omröstningen utföll med 134 ja mot 35 nej; och hade Kammararen alltså godkänt hvad Stats-Utskottet i förevarande Utlåtande föreslagit.

§ 3.

Nedannämnda, den 12 i denna månad bordlagda Stats-Utskottets Utlåtanden bordlades nu för andra gången, nemligen:

N:o 6, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga remiss å Kongl. Kammarkollegii berättelse om Sala silfververks ränteersättningsfond för redogörelse-året 1866;

N:o 7, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga Proposition om inlösen af vissa Kronan tillhöriga lägenheter i Falun för inrättande derstädes af en lägre bergsskola;

N:o 8, angående beräkningen af Statsverkets inkomster; samt

N:o 9, i anledning af väckt motion om nedsättning i den vid sednaste riksdag för Andra Kammarens ledamöter bestämda resekostnadsersättning.

§ 4.

Lag-Utskottets bordlagda Utlåtande *N:o 3*, i anledning af verkställd granskning af Riksdagens Justitie-ombudsmans embetsförvaltning, förekom nu ånyo till föredragning; och beslöt Kammarerna, på Herr Talmannens hemställan, att detta Utlåtande, som nu för andra gången på flere ledamöters begäran bordlades, skulle uppföras främst på föredragningstörteckningen för Onsdagen den 19 i denna månad.

§ 5.

Anmälades och bordlades följande Stats-Utskottets Memorial och Utlåtanden, nemligen:

N:o 10, angående förskott å aflöningen för den hos Kamrarna och Utskotten samt Riksdagens Kansli anställda betjening;

N:o 11, angående anvisande af arvode för befattningen med tryckta riksdagshandlingars mottagning, vårdande och utdelning;

N:o 12, i anledning af väckta motioner om anstånd med ränte- och kapital-inbetalningarne å lånet för sjön Wesans uttappning;

N:o 13, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga Proposition, om anvisande af särskildt anslag för allmänna arbeten under år 1868 till beredande af arbetsförtjenst åt den i följd af missväxt och dyr tid nödställda befolkningen inom vissa delar af landet; samt

N:o 14, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga Proposition, om användande af medel, som i Riksgälds-kontoret innestå och blifvit anvisade till allmänna arbeten, hvilka icke kommit till stånd.

Likaledes bordlades nu inkomna:

Stats-Utskottets förslag till Riksdagens underdåniga skrifvelse *N:o 1*, angående godtgörande genom Riksgälds-kontoret af de utaf Statskontoret förskjutna riksdagskostnader; samt

Utdrag af Första Kammarens protokoll, *N:o 81*, innehållande delgifvande af samma Kammarers beslut i afseende å dess Tillfälliga Utskotts Utlåtande *N:o 2*, med förslag till reglementariska föreskrifter för Riksdagen.

§ 6.

Åt Herr *Johannes Andersson*, som, i anseende till sjukdomsfall inom hans familj, vore nödsakad företaga en resa till hemorten, beviljade Kammarerna ledighet från riksdagsgörömlen under 8 dagar från den 19 i denna månad.

Enahanda ledighet beviljades jemväl åt Herr *Reutercrona* under 14 och åt Herr *Lönnberg* under 8 dagar, räknade för vardera från den 17, samt åt Herr *Eric Olsson* under 10 dagar från den 19 i denna månad.

Sammanträdet afslutades kl. 2 e. m.

In fidem
H. Husberg.